

Leo Trotskij
(december 1925)

Kamrat L.D. Trotskijs tal på III allsovjetiska konferensen för mödra- och spädbarnsvård 7 december 1925

Kamrater, er konferens om mödra- och spädbarnsvården är mycket värdefull då den genom sitt arbetsmaterial visar, att vi samtidigt och parallellt genomför ett arbete för att skapa en ny socialistisk kultur på flera olika plan. Först igår hade jag möjlighet, dessutom i all hast och alltså också utan nödvändig noggrannhet, att bekanta mig med de teser som i form av en broschyr lagts fram för er sammankomst. Uppseendeväckande i dessa teser, åtminstone för en person som mer eller mindre står vid sidan om (även om ingen egentligen har rätt att stå vid sidan om ert arbete), är det faktum, att arbetet har blivit så utomordentligt konkret och börjat gå på djupet. Från de dimmiga uppgifter vi ställde oss 1918-1919 på alla kulturens och vardagslivets områden, har vi kommit fram till en konkret, genomtänkt och saklig bearbetning av dessa uppgifter på basis av våra samhällsliga erfarenheter – utan att vi för den skull förlorar det nödvändiga perspektivet ur sikte och utan att förfalla till att bara syssla med detaljfrågor. Och detta är en kolossal landvinning som gäller alla områden av vårt arbete och även helt och fullt kommer till uttryck i teserna om mödra- och spädbarnsvården.

Kamrater, jag har med största intresse (åtminstone har jag det, men jag tror flertalet som läser teserna delar min uppfattning), med största intresse har jag alltså tagit del av kamrat Lebedevas tabell över spädbarnsdödligheten. Tabellen är helt enkelt häpnadsväckande. Ni har nog redan pratat om den, men med risk för att upprepa saker som redan sagts måste jag ändå uppehålla mig vid den frågan. Här anges en tabell som jämför dödligheten bland spädbarn upp till ett års ålder för åren 1913 och 1923. Men stämmer den här tabellen? Det är den första fråga jag ställer mig och ställer till er allesammans. Är den riktig? Under alla omständigheter måste den kontrolleras ute bland allmänheten.

Jag menar att den här tabellen borde klippas ut ur dessa teser, vilka ju ändå är tillgängliga bara för er som är specialister och arbetar med denna sak och tillställas all vår press – sovjeternas tidningar och våra partitidningar – som ett verksamt argument i debatten. Den borde få utsättas för en korseld av statistisk och kontroll och om den efter det fortfarande stämmer, så måste den skrivas in som ett mycket värdefullt framsteg bland den socialistiska kulturens landvinningar.

Av denna tabell framgår att Ryssland 1913, då landet var betydligt rikare än vad vi är idag – ja, Ryssland som stat eller nation, eller som en sammanslutning av nationer, var mycket rikare än vi är nu (vi närmar oss nu 1913 års produktionsnivå, dock inte vad gäller ackumulerade tillgångar – och även när vi på industrins och jordbrukets områden helt kan jämföra oss med 1913 kommer vi fortfarande under lång tid att sakna den ackumulerade nationella rikedom som fanns 1913) – alltså oavsett allt detta var spädbarnsdödligheten upp till ett års ålder i Vladimirguvernementet 29 procent år 1913 mot nu 17,5 procent; i Moskvaguvernementet nästan 28 procent 1913 och nu ca 14 procent. Stämmer det här eller stämmer det inte? (Röst ur salen: ”Det stämmer!”). Jag vågar inte ifrågasätta siffrorna. Jag säger bara: Ni vet hur det ligger till, nu måste hela landet få veta.

Det är fullkomligt häpnadsväckande att dödligheten kunnat falla så mycket med tanke på att produktivkrafterna och ackumulationen släpar efter. Om dessa siffror är fakta, så är de redan en obestridlig landvinning för vår nya vardagskultur och framför allt för våra ansträngningar som samhällsorganisation. Om detta är fakta så bör vi inte bara ropa ut det med hög röst inom gränserna för vår union, utan också ut över hela världen. Och om dessa fakta visar sig vara

obestridliga, bekräftas och vinner erkännande bland allmänheten, då bör vi högtidligen deklarerat, att vi fr.o.m. nu inte alls behöver jämföra oss med förkrigstiden.

Tabellen visar att spädbarnsdödligheten i Moskvaguvernementet halverats jämfört med tiden före kriget. Men vår vardagskultur före kriget präglades ju av höga herrars makt och enkelhet, dvs av de mest föraktliga, de hemskaste levnadsbetingelser. Det är glädjande att vi uppnått framsteg jämfört med dessa förhållanden, men förkrigstidens förhållanden duger inte längre som måttstock för oss. Vi måste hitta en annan måttstock och, kamrater, denna andra måttstock måste vi än så länge söka i den civiliserade *kapitalistiska* världen.

Alltså, hur stor (i procent räknat) är spädbarnsdödligheten i de kapitalistiska länderna Tyskland, Frankrike, England och Amerika? Och här kan jag återigen konstatera en fullständig metodologisk parallellism och homogenitet vid frågans behandling – såväl i ert arbete som i allting annat.

Om ni känner till hur arbetet går inom vår industri och vårt jordbruk så kan ni notera en liknande process: Fram till igår, fram till den dag som idag är, har vi arbetat och arbetar med förkrigstidens nivå för ögonen. Vi säger, att vår industri under det gångna året korn upp i 75 procent av förkrignivån, att vi under det räkenskapsår som började 1 oktober kommer upp i 95 procent, ja, kanske t.o.m. 100 procent om allt går bra. Men det betyder också att vi kan sluta jämföra våra framgångar med förkrignivån, att vi inte längre behöver rätta oss efter denna förkrignivå, vilken i stället får gå till historien som ett exempel på vårt barbari.

Vi får i gengäld rätta oss efter det tryck – ekonomiskt, militärt och kulturellt – som når oss från utlandet. Våra kapitalistiska fiender är mer kulturella än vi, är mäktigare än vi, deras industri står högre än vår och det är möjligt att spädbarnsdödligheten i vissa av dessa länder – trots deras kapitalistiska samhällsordning – idag är lägre än hos oss. Enligt min mening borde den här tabellen bli en milstolpe som utmärker en vändpunkt i vårt arbete. Samtidigt som vi kommer att utsätta tabellen för granskning och förankra den i det allmänna medvetandet, säger vi: Fr.o.m. nu tänker vi inte jämföra oss med förkrignivån utan med kapitalismens i kulturellt avseende mest högtstående stater.

För att tala schematiskt, dvs om huvuddragen, kan man säga att mödrarnas och spädbarnens öde avgörs, för det första, av produktivkrafternas utveckling i det givna samhället, alltså av graden rikedom i detta samhälle och, för det andra, av hur denna rikedom fördelas bland medlemmarna av detta samhälle, dvs beror på den sociala ordningen i detsamma. En stat kan ha en kapitalistisk samhällsordning, dvs stå på en lägre social nivå än det socialistiska samhället, men inte desto mindre vara rikare. Historien visar oss just nu ett exempel på detta förhållande: De utvecklade kapitalistiska länderna är ojämförligt mycket rikare än vi, men systemet för att använda och fördela rikedomarna, tillhör en gången historisk period, dvs kapitalismen.

Vårt samhälle måste, utifrån de möjligheter som finns inbyggda i detsamma, finna sina egna kriterier, förebilder, mål och uppgifter som är ojämförligt mycket högre än de kapitalismen kan erbjuda. Men eftersom kapitalismen fortfarande är enormt mycket rikare än vi med avseende på produktivkrafterna, måste det bli vår närmaste uppgift att komma i nivå med kapitalismen för att därefter även gå om densamma. Det betyder att vi, efter att ha klarat av den första barriären – förkrignivån – måste ställa oss en ny och annan uppgift: Att genom allt större framsteg så fort som möjligt hinna ifatt de mest utvecklade länderna, där frågan om det arbetande folkets mödra- och spädbarnsvård bara uppmärksammas i den mån den gagnar bourgeoisieens egna klassintressen.

Om det är så att mödra- och spädbarnsvården, för det första, beror på produktivkrafternas utveckling, dvs på ekonomins allmänna utvecklingsnivå och, för det andra, på samhälls-

ordningen i det givna landet, av sättet att använda och fördela landets rikedomar, kan man fråga sig vilken betydelse det har, att det finns en speciell organisation för mödra- och spädbarnsvård?

Jag ställer denna fråga i ett historiskt perspektiv. Varje samhällsordning, inklusive den socialistiska, riskerar att hamna i det förhållandet, att materiella möjligheter för en viss förbättring och förändring av vardagen redan finns för handen, men att det hela hakar upp sig på eftersläpning och tröghet i människors tänkande, traditioner som går tillbaka på slavmentalitet och konservativ röststockning – även i en socialistisk samhällsordning – som en återkoppling till den förgångna, som en brist på initiativförmåga och djärvhet att riva ned gamla levnadsformer.

Där har vi också en arbetsuppgift för partiet och de sociala organisationer partiet leder, sådana som t.ex. er organisation – att vara pådrivare för förändringar i mentalitet och moral, så att inte de vardagliga förhållandena släpar efter de sociala och ekonomiska möjligheterna.

Vad gäller tekniken så har vi redan en mäktig piska över oss: Trycket från väst. Vi har gått ut på den europeiska marknaden, vi säljer och köper. Såsom köpmän, dvs staten i det här fallet, är vi intresserade av att sälja så dyrt och köpa så billigt som möjligt. Det är gott att köpa och sälja för den som själv har låga produktionskostnader och det läget inträder därest man har tillgång till bra teknik och produktionen är organiserad på bästa möjliga sätt.

Dvs. i och med att vi gått ut på världsmarknaden så har vi också ställt oss under den europeiska och amerikanska teknikens piska. Och då är det bara att gå på, vare sig man vill det eller ej. Alla framtidsfrågor för vårt samhällssystem, med andra ord även mödra- och spädbarnsvårdens framtid, hänger nu på våra framgångar i denna världsomspännande tävlan.

Att vi gjort slut på bourgeoisie's makt i vårt land, att vår statliga industri gör framsteg och utvecklas på basis av NEP, att det inte föreligger någon fara för att de privata industrimännen kommer att kunna besegra den statliga industrin ute på marknaden – därom finns tillförlitliga siffror och därom behöver ingen tvivla. Men när vi nu gått ut på den internationella marknaden kan vi bara konstatera, att konkurrenten är större, mäktigare och har bättre kunskaper. Vi finner här en ny måttstock på ekonomins område, dvs vi sätter som mål att hinna ifatt europeisk och amerikansk teknik för att därefter kunna gå om densamma.

Igår invigde vi ett nytt elkraftverk, Sjurakraftverket 130 km från Moskva. Det handlar om en mycket stor teknisk landvinning. Kraftverket i Sjatura ska drivas med torv från närbelägna mossar. Vi har gott om torvmarker och förmår vi bara ta till vara dessa slumrande energikällor och sätta dem i rörelse, så kommer de att få stor betydelse – inklusive för mödra- och spädbarnsvården (applåder).

När vi firade av byggnadsarbetarna och invigde detta elkraftverk fick vi också i förbifarten en klar bild av hela vår kultur med alla dess motsägelser. Vi åkte alltså ut till kraftverket från Moskva. Vad är då Moskva? Delegationer som för första gången kommer till Moskva utifrån provinserna, märker strax att Moskva är centrum för sovjeternas union, är ett idémässigt världscentrum med avseende på arbetarrörelsens ledarskap. Sjatura, som ligger lite drygt 100 verst från Moskva är, som sagt, en stor teknisk landvinning och till sin storlek och konstruktion världens enda torveldade elkraftverk.

Mellan stationerna i Sjatura och Moskva kunde vi genom tågfönstren se en slumrande, ogenomtränglig urskog, precis sådan som den såg ut på 1600-talet. Vi kunde se små byar utspridda här och där, nästan exakt likadana som de var på 1600-talet. Givetvis har revolutionen höjt kulturen i dessa byar, särskilt i trakterna kring Moskva, men hur mycket finns inte där av medeltida drag, av en fruktansvärd efterblivenhet och först och främst i fråga om mödra- och

spädbarnsvården. Visst har ni tagit de första stora stegen framåt också på landsbygden och varje medveten medborgare av vår union kan bara gratulera er.

Men era teser döljer heller inte hur mycket slumrande mörker som bor i varje by, inklusive i de byar som finns mellan Moskva och Sjutura. Vi måste driva på utvecklingen på landsbygden utanför Moskva, i trakterna kring Sjutura, inte minst för att vi i Sjutura har en avancerad teknik som bygger på elektrifiering. Här är det på sin plats att åter påminna oss V.I. Lenins ord om att socialism är sovjetmakt plus elektrifiering. Vi måste utveckla livet på landsbygden så att vardagen inte hamnar på efterkälken i förhållande till våra tekniska framsteg. Detta är f.n. vår viktigaste uppgift, ty vardagslivet är en fruktansvärt konservativ sak, så ojämförligt mycket konservativare än tekniken.

Bönderna och arbetarna ser inga direkta exempel på det nya livet, på sådant som skulle tvinga dem att göra jämförelser och det finns heller ingen tvingande nödvändighet att ta till sådana jämförelser. När det gäller tekniken får vi emellertid höra dessa sanningens ord från Amerika: ”Bygg Sjuturakraftverk, eljest kommer vi skoningslöst att sluka er och hela er socialism med hull och hår”. Men vardagslivet låter sig på något sätt konserveras inom sitt skal, det känner inte direkt av dessa slag och därför är det särskilt nödvändigt att vi på det här området åstadkommer ett samhällsarbete fyllt av initiativkraft.

Jag har redan avslöjat, att jag i dessa teser läst om de initiativ ni tagit för att nå ut på landsbygden. I förbundets teser kan man läsa uppgifter om att det finns ett kolossalt behov av barnkrubbor på landsbygden och att det från bondehåll också finns en stor efterfrågan på barnkrubbor. Samtidigt vet vi, att det inte för så länge sedan – 1919-1920 – förekom den största misstro mot barnkrubbor i städerna. Och det är otvivelaktigt ett stort framsteg om det är så, att socialiseringstanken vunnit så betydande insteg i bondefamiljerna. För det är ju faktiskt så, att även böndernas familjer kommer att få uppleva genomgripande förändringar.

Jag skulle speciellt vilja uppehålla mig vid den här frågan, eftersom det t.o.m. i vår press förekommer röster som menar, att vi borde imitera böndernas allra sämsta fördomar i familjefrågor och att ett sådant förhållningssätt skulle vara en konsekvens av *smytjkan*. I själva verket består uppgiften i att försöka lämna det dåliga som finns på landsbygden, dvs efterblivenhet, fördomar och kulturellt mörker, saker som inte kan avskaffas med ett enda penndrag. Vi måste därför finna en *smytjka*, ett sätt med vilket vi kan fånga upp bonde-massorna och kunna dra dem med oss, framåt mot socialismens första etapp. Under inga som helst förhållanden är det tillåtet för oss, att passivt börja imitera existerande attityder och traditioner som är grundade i trädomsamhället.

Vad betydde då vår gamla kultur i familje- och vardagsliv? Jo, herrskapsmanér som kom uppifrån, ett förhållningssätt som utvecklades till ren simpelhet vilken spred sig till hela samhällslivet pga den rådande okulturen och obildningen. Och om det är så att vårt proletariat, som har sitt ursprung hos bönderna, på klasskampens och den revolutionära politikens område hann ifatt och därefter gick förbi det europeiska proletariatet i ett enda språng under så där 30-50 år, måste man säga att vårt proletariat bibehållit en hel del kvarlevor från livegenskapens tid vad avser familjeliv, vardagsliv och personlig moral. Även i familjer som kan räknas till de intellektuellas och småborgarnas krets kan man finna hur många äkta kvarlevor som helst från livegenskapen.

Vi kan inte ställa oss den utopiska uppgiften, att med juridikens hjälp och i ett enda språng vända upp och ned på de gamla familjemönstren – i så fall skulle vi själva bara gå på en mina och kompromettera oss inför bönderna. Men vi måste, utifrån materiella möjligheter och redan uppnådda framgångar i samhällsutvecklingen – och även med juridikens hjälp – försöka påverka familjerna i riktning mot framtiden. Jag tänker inte här ta upp det förslag till ny äktenskapsbalk som håller på att utarbetas och som kommer att utsättas för allmän granskning

och där även jag har en del att säga. Jag antar att även er organisation på vederbörligt sätt kommer att ta kamp för en bra och riktig äktenskapsbalk.

Jag vill bara uppehålla mig vid ett enda argument som förvånar mig. Argumentet lyder ungefär så här: Hur ska vi kunna ge en kvinna som blivit "utomäktenskaplig" mor, dvs en kvinna som inte ingått äktenskap, samma rättigheter till stöd från barnets far som en gift kvinna? Skulle inte det uppmuntra kvinnor att inleda utomäktenskapliga förbindelser när hon ändå har samma rättigheter som en gift?

Kamrater, det argumentet är så monstruöst, att man bara kan ställa sig frågan: Befinner vi oss i ett samhälle som bygger socialismen, dvs i Moskva eller i Sjatura, eller någonstans mitt-emellan Moskva och Sjatura, dvs i en slumrande urskog? Argumentet avslöjar inte bara en ickekommunistisk syn på kvinnan, utan också en kalkborgerlig och reaktionär syn i detta ords allra sämsta bemärkelse.

Man måste ha klart för sig att de rättigheter vilka tillkommer kvinnan, som alltid får bära följderna av varje äktenskapsliknande förhållande – även ett mycket kortvarigt sådant – är utomordentligt begränsade. Jag tror inte det krävs några ytterligare argument för att bevisa hur monstruös frågeställningen är. Men symptomatiskt nog vittnar den om, att det bland dessa våra traditionella åsikter, begrepp och vanor finns mycket som är grumligt och måste utrotas.

Att slåss för mödrars och barns rättigheter betyder också under nuvarande förhållanden att bl.a. bekämpa alkoholmissbruket. I det här arbetsmaterialet hittar jag inga teser om alkoholismen. (*Röster ur salen*: "Finns inga"). Ni får förlåta mig att jag kommer in i debatten lite väl sent och att jag därför inte kan föreslå att den punkten ska upp på dagordningen. Men jag anhåller här om att frågan tas upp på nästa konferens och, vilket är huvudsaken, i ert dagliga arbete. Det är omöjligt att kämpa för bättre förhållandena för mödrar och barn om man inte samtidigt också tar upp kampen mot alkoholismen på bred front.

I teserna sägs helt riktigt, att vi inte godtyckligt kan strunta i att ta upp alla trassliga könsrelationer och att det behövs en kraftfull opinion mot de ofta förekommande skilsmässorna och liknande. Och det är sant. Men även om vi är av den meningen, att många förhållanden mellan könen inleds och avbryts ganska lättvindigt, så måste man också i många fall slå fast följande: Det finns inga värre förhållanden än de som inleds under inflytande av alkoholmissbruk och fylleri och som ofta lever vidare i denna undermåliga kulturmiljö. Jag är av den uppfattningen, att er organisation måste ta på sig initiativet i kampen mot fylleriet.

Om vi delar upp frågan om framtiden för mödrar och spädbarn i en rad frågor och särskilt framhäver kampen mot alkoholismen, så har vi också alla fullkomligt klart för oss, att den viktigaste kampformen för bättre uthållighet och högre kultur i familjerelationer och förhållanden mellan könen är att få människor att ändra sina attityder. Här hjälper det inte med abstrakt propaganda och predikningar. Det krävs absolut en omfattande lagstiftning som gör att mödrar och spädbarn kan känna sig trygga under de svåraste perioderna.

Och skulle det hända att vi i lagstiftningsarbetet går till överdrift, så är det absolut inte till faderns fördel, utan istället till moderns och spädbarnets fördel. Det är ju ändå så, att hur juridiskt bindande rättigheter en moder än har, så kan de få stryka på foten och bli otillräckligt tillgodosedda pga moraliska attityder, sedvänjor och moderns egen roll. Det är ett förhållande vi måste räkna med kommer att bestå även under den utvecklade socialismen och lösas först när vi uppnått kommunismen. Därför måste vi juridiskt tänka extra noga på moderns och spädbarnets rättigheter. Kampen måste föras i olika riktningar, inklusive kampen mot alkoholismen. En sak som den närmaste tiden måste tas på fullaste allvar.

Men jag upprepar att det viktigaste inslaget i denna kamp är att förändra människornas personliga attityder. Ju bättre en människa står rustad mentalt, ju bättre hon förstår sina

naturliga intressen och ju högre hon förmår höja sig, desto mer kommer hon att kräva av sig själv och sina närmaste, desto högre krav kommer man och kvinna att ställa på varandra, desto fastare blir banden som knyter dem samman och desto svårare blir det att bryta dem. Som vi ser går det att lösa denna huvuduppgift på alla områden av vårt samhälleliga arbete: Genom ett industriellt uppsving, genom att öka jordbruksproduktionen, höja välståndet, utveckla kultur och folkbildning. Allt det här kommer inte alls att leda till några kaotiska förhållanden, utan precis tvärtom – till mera hållbara sådana, till förbindelser som sist och slutligen inte kommer att kräva någon som helst juridisk utformning.

Än en gång om arbetet på landsbygden. Det verkar som om ni i de här teserna inte tagit upp jordbrukskommunerna. (*Röst från salen*: ”Visst har vi det!”). Då ber jag om ursäkt, för då är det jag som slarvläst... För inte så länge sedan besökte jag två stora jordbrukskommuner – den ena i Zaporozjedistriktet i Ukraina, den andra i Terskhäradet i norra Kaukasus. Naturligtvis påminner vardagslivet på dessa platser långt ifrån om något ”Sjaturakraftverk”, dvs vi kan knappast tala om att de betecknar nya familjerelationer på samma sätt som kraftverket i Sjatura betecknar en ny teknik, även om man även här har en del att visa upp, särskilt om man jämför med den omgivande landsbygden.

I dessa kommuner finns permanenta barnkrubbor avsedda för hela arbetskooperativet och som en ingrediens i en enda stor familj. Här finns hobbyrum för tonårsflickor och tonårspojkar. I Zaporozje, där en av kommunens medlemmar är konstnär, hade fritidsgårdens väggar utsmyckats med ganska fina tavlor och teckningar. Här finns gemensamt kök, gemensam matsal, föreningslokal och bibliotek. Det är precis som ett stycke barnrike inrymt i en för dem avsedd flygel i en gemensam byggnad. Det är ett enormt framsteg jämfört med bondefamiljen. Kvinnorna i denna jordbrukskommun får äntligen känna sig som människor.

Naturligtvis, kamrater, är jag helt medveten om att detta, för det första, är en liten oas och, för det andra, att denna oas fortfarande inte tryggt sin existens och vidareutveckling, eftersom arbetsproduktiviteten i dessa kommuner fortfarande är långt ifrån säkerställd. Och generellt sett är det så, att varje samhällsformation, varje liten cell blir livsduglig först i den stund arbetsproduktiviteten kommer att växa underifrån och inte stanna där den befinner sig eller t.o.m. falla. Vi kan bara bygga socialismen och trygga mödrars och barns framtid på basis av folkhushållningens tillväxt. Om ekonomin drivs tillbaka och fattigdom breder ut sig får vi bara se en tillbakagång till medeltida barbari.

Men vi har utan tvivel redan sett embryon till dessa nya möjligheter i våra jordbrukskommuner och de är särskilt värdefulla just nu, när utvecklingen av landsbygdens varuproduktion (som sker på ytterkanterna i form av kulaker och fattigbönder), i viss utsträckning pånyttföder former av kapitalistisk differentiering. Desto värdefullare är det för oss, att det på landsbygden finns alla möjliga former av Kooperation, alla tänkbara former av kollektiva lösningar på uppgifter av ekonomisk natur, vardagsproblem, kultur- och familjefrågor.

Den omständigheten, att landsbygden – som det heter i teserna – har upptäckt behovet av barnkrubbor, ett tryck som hitintills inte funnits och att detta tryck började bland fattigböndernas familjer för att sedan sprida sig till mellanbönderna – är ett faktum av kolossal betydelse. Det vore bra om vi jämsides därmed också kunde skapa små produktionsenheter, små familjeinriktade serviceföretag, små ”sjaturkor”, dvs jordbrukskommuner, där man – som jag menar – måste ägna särskild eftertanke åt frågor om hur dessa ska anpassas till familjernas servicebehov, liksom åt mödrars och barns ställning i jordbrukskommunerna.

Jag ägnade särskilt intresse åt frågan om böndernas inställning till en jordbrukskommun som bär namnet *Kommunistitjeskij Maják*. Ordet ”maják” (fyr, fyrstorn) har flera olika betydelser. En fyr är någonting som visar vägen, som på långt håll lyser upp vägen för alla. Sådana namn hade vi 1918 behov av – hur många som helst. Men hur många ”fyrar” var det inte som fick

sina namn av en ren slump, helt utan verklig anledning och ibland även högst lättsinnigt – och hur många av dessa ”fyror” är det inte som sedermera har slocknat?

Därför ville jag kolla upp det här namnet och se efter i vilken mån det är berättigat. Och jag måste säga: Trots att en sådan ”fyr” lyser över regionen, så har verkligen i första hand kosackståndet och tungomålstalande sektmedlemmar – och de här nämnda är ganska konservativa element och gamla fiender till jordbrukskommunerna – minskat stort i antal. Dvs, de finns fortfarande – särskilt bland kulakelementen – men eftersom den här kommunen fungerar ganska bra, har tre traktorer som till rimliga kostnader betjänar hela distriktet, så har den genom denna ”smytjka” lyckats börja vänja kosackerna vid nya former för familje- och vardagsliv och jag vill påstå, att den gamla fiendskapen inte längre existerar. Det är ett mycket viktigt plus.

En del kamrater har sagt mig, att det i vissa sovjetkretsar finns uppfattningar om, att jordbrukskommunerna skulle vara före sin tid, att de skulle vara en anteciperings av morgondagen. Naturligtvis är det så, att det huvudsakliga arbetet med att bana väg för morgondagen sker i andra och viktigare sammanhang, t.ex. i arbetet med att utveckla en industri som kan ge landsbygden en teknisk grundval för ett industriellt jordbruk. Eller i den kooperativa formen för distribution av jordbruksprodukter, utan vilken vi omöjligtvis kan övertyga mellansbönderna om socialismens fördelar.

Men att jämsides därmed ha dessa levande exempel på nya hushållsformer och nya former av familje- och vardagsrelationer på landsbygden, ha tillgång till dessa nya familje- och vardagsrelaterade ”sjaturkor” – betyder också att vi underifrån förbereder morgondagen och hjälper till med att utarbeta nya relationer och nya attityder till kvinnor och till barn.

Vi marxister säger att samhällsordningens värde ligger i dess förmåga att utveckla produktivkrafterna. Otvivelaktigt är det så. Men man kan även närma sig denna fråga från ett annat håll. Vi har inget behov av att utveckla produktivkrafterna för deras egen skull. Sist och slutligen är det så, att vi vill utveckla produktivkrafterna därför, att en sådan utveckling bildar grunden för den nya människan, den medvetna människan, för en människa som över sig inte har några jordägare, som inte är rädd för några som helst himmelska herrar vilka skapas av fruktan, en individ som tillägnar sig allt det bästa som tänkandet åstadkommit under gångna sekler, en individ som går framåt i solidaritet med andra, skapar nya kulturella värden, skapar nya personliga relationer och familjemönster som är högre och ädlare än de som föddes under klasslaveriets villkor.

Vi uppskattar produktivkrafternas utveckling därför att de skapar materiella förutsättningar för en bättre mänsklig tillvaro, för en människa som inte är slut i sig – utan arbetar kooperativt, kollektivt och solidariskt. Från den synvinkeln sett kan vi säga, att det mänskliga samhället antagligen under många årtionden kommer att kunna värdesättas utifrån hur det förhåller sig till kvinnor, mödrar och barn – och här menar jag inte bara samhället som sådant utan också varje enskild människa. Det mänskliga psyket utvecklas ingalunda samtidigt på alla dessa områden.

Vi lever i ett politiskt århundrade, i ett revolutionärt sekel, då arbetaren och arbeterskan utvecklas i kamp och i första hand formas revolutionärt och politiskt. Och de små medvetandeceller, där vi har vårt synsätt på familjen och våra familjetraditioner, en människas attityder till en annan människa, till kvinnan, till barnet och liknande – dessa små celler ser inte så sällan precis likadana ut som de gjorde dessförinnan. De är fortfarande oberörda av revolutionen. De små celler i hjärtan, där vi har våra samhälleliga och politiska synsätt, bearbetas i vår tid mycket snabbare och skarpare tack vare den mentalitet som råder i samhället och den epok som vi lever i. (Naturligtvis är detta endast ett bildligt uttryck – processerna i hjärnan är mycket mer komplicerade än så).

Det är därför som vi under lång tid kommer att kunna observera, hur vi bygger en ny industri, bygger ett nytt samhälle, samtidigt som vi med avseende på våra individuella relationer har många rester kvar från medeltiden. Ett kriterium för att värdera vår kultur och en måttstock för varje offentlig tjänsteman, för varje manlig och kvinnlig proletär, för varje framstegsvänlig bonde och bondkvinna – är därför deras inställning till kvinnor och barn. Vladimir Iljitj har lärt oss att värdera arbetarpartier utifrån (och särskilt utifrån detta!) hur de förhåller sig till förtryckta nationer och kolonier. Varför? Jo, därför att om vi t.ex tar en engelsk arbetare, så är det mycket lättare att skola honom till solidaritet med hela sin klass – han kommer säkert att delta i strejker och kanske t.o.m. göra revolution – men det är betydligt mycket svårare att få honom att vara solidarisk med en gulhyad kinesisk kuli, att förhålla sig till honom som till en utsugen broder. Här gäller det att först krossa skalet på den nationella högfärd som lagrats under århundraden.

Kamrater, det skal av fördomar vad gäller familjerektionerna, hur man ska förhålla sig till familjens överhuvud, till kvinnan och till barnen – och i det förhållandet är kvinnan familjens kuli – har formats och bestått under årtusenden och inte bara i några hundra år. Och eftersom ni är eller kommer att bli den mentala murbräcka som tränger igenom detta skal av konservatism, vilken är grundad i vårt gamla asiatiska levnadssätt, i slaveri, i livegenskap, i borgerliga fördomar och fördomar hos arbetarna själva, fördomar som hämtats från de allra sämsta sidorna av bondetradition – eftersom det är ni som kommer att krossa detta skal i er egenskap av en murbräcka för socialistiska samhällsbyggare – så är det en plikt för varje medveten revolutionär, varje kommunist, varje framstegsvänlig arbetare och bonde att stödja er av alla sina krafter.

Jag önskar er varje framgång, kamrater, och först och främst önskar jag att ni får allt tänkbart stöd från den allmänna opinionen. Ert arbete, som i sanning är ett renhållningsarbete, ett räddningsarbete – måste ställas i centrum för uppmärksamheten i all vår press, så att alla landets framstegsvänliga krafter kan gå samman, gå sida vid sida och hjälpa er till framgångar i kampen för att förändra vår vardag och vår kultur. (Stormande applåder).

Pravda 17 december 1925

Översättning (från ryska): Kjell Berglund, januari 2001